

Andrzej Buchner

Małgorzata Bajon-Romańska, "Jak budowano drewniane kościoły w średniowiecznej Małopolsce" : [recenzja]

Ochrona Zabytków 56/1 (240), 119-120

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Buchner

Politechnika Warszawska

**MAŁGORZATA BAJON-ROMAŃSKA, „JAK BUDOWANO
DREWNIANE KOŚCIOŁY W ŚREDNIOWIECZNEJ MAŁOPOLSCE”
Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Wrocław 2008**

Publikacja „Jak budowano drewniane kościoły w średniowiecznej Małopolsce” poświęcona jest tradycji polskiego ciesielstwa. Autorka, analizując konstrukcje XV- i XVI-wiecznych kościołów, przedstawia rozwiązania techniczne stosowane od wieków przez polskich cieśli.

Konstrukcja budowli i zawarta w niej myśl techniczna są dorobkiem naszej kultury, często niestety niedocenianym, gdyż większe zainteresowanie budzi forma zewnętrzna czy detal. Na ogół zapomina się, że bryła świątyni i wszystkie elementy jej architektury są wynikiem zastosowanych rozwiązań konstrukcyjnych i materiałów. W badanych kościołach przyjęte rozwiązania techniczne zdecydowały w istotny sposób o formach budynków. Konstrukcja wpłynęła na rozwiązanie dachu o spadkach od 60° do 70°, narzuciła charakterystyczną zmianę kąta nachylenia połaci przy okapie, a także ukształtowanie ścian, wież, detali i otworów.

Dzięki temu powstała charakterystyczna sylweta drewnianego kościoła, która tak pięknie wpisała się w polski krajobraz. Słusznie pisał w 1874 r. cytowany przez autorkę Jan Heurich: „Główną tam rzeczą jest konstrukcja, ozdoba zaś zawsze z tej konstrukcji wypływa; formy powstają ze stosownego złożenia części konstrukcyjnych”.

Autorka publikacji przedstawia we wstępie stan badań nad zabytkowymi konstrukcjami drewnianymi w Polsce oraz omawia konstrukcje budowli drewnianych na obecnych ziemiach polskich od czasów nadawniejszych do późnego średniowiecza. Następnie prezentuje 32 kościoły drewniane zachowane na terenie południowo-wschodniej Polski; a szczególne omówienia poszczególnych świątyń, zamieszczone w dalszej części książki, uzupełnia rzutami i przekrojami wykonanymi w jednolitej skali oraz zdjęciami, co pozwala zapoznać się z konstrukcją i formą wszystkich przedstawionych obiektów. Wiele uwagi poświęca drewnu użytemu do ich budowy. Szeroko omawia rozwiązania ciesielskie zastosowane w przedstawianych świątyniach, prezentując je także na rysunkach i zdjęciach.

Dr inż. konstruktor Małgorzata Bajon-Romańska nie omieszczała skorzystać ze swej fachowej wiedzy i przeprowadziła na przykładzie jednego z kościołów badania statyczno-wytrzymałościowe całej konstrukcji, a także przeanalizowała pracę poszczególnych węzłów.

Mocną stroną publikacji stanowi jej warstwa ilustracyjna, na którą składa się 185 kolorowych zdjęć i 127 rysunków. Wszystkie ilustracje mają charakter poglądowy; znakomicie dopełniają

wywód tekstowy i ułatwiają zrozumienie zastosowanych w kościołach rozwiązań konstrukcyjnych.

Książkę wzbogacają ponadto słownik historycznych terminów budowlanych oraz obszerna bibliografia.

Publikacja, powstała na podstawie rozprawy doktorskiej nagrodzonej przez Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, jest dowodem wzrastającego zainteresowania współczesnych inżynierów problemem zabytkowych konstrukcji drewnianych, co w efekcie powinno się przyczynić do zachowania i właściwej konserwacji dzieł polskiego ciesielstwa stanowiącego dorobek

naszej kultury. Adresowana jest nie tylko do osób zawodowo związanych z ochroną i konserwacją

zabytków, ale także do szerokiego grona czytelników, postrzegających zabytkowe budowle

drewniane jako integralną część naszego dziedzictwa kulturowego.

MAŁGORZATA BAJON-ROMAŃSKA, "HOW WOODEN CHURCHES WERE BUILT IN MEDIAEVAL LITTLE POLAND"

Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Wrocław 2008

The presented publication deals with the traditions of Polish carpentry. While analysing the construction of fifteenth- and sixteenth century monuments the author discussed technical solutions applied for centuries by Polish carpenters.

The introduction considers the state of research on historical wooden constructions in Poland and buildings in present-day Polish lands from the most distant past to the Late Middle Ages. Next, the author wrote about 32 wooden churches extant in south-eastern Poland, while

detailed descriptions of particular churches in a further part of the publication are supplemented with ground plans and cross sections executed on a uniform scale together with photographs, allowing the reader to become acquainted with the construction and forms of all the monuments. Much attention has been paid to the timber. The author also proposed an extensive outline of the solutions used in the discussed churches, shown in assorted diagrams and photographs.

Dr. engineer Małgorzata Bajon-Romańska relied on her profes-

sional expertise, and upon the example of a selected church carried out a statistical – structural strength study of the whole construction as well as an analysis of particular trusses.

Additional assets are the illustrations: 185 colour photographs and 127 drawings, an excellent supplement of the text, which facilitates understanding the construction solutions employed in the examined churches.

The book includes a dictionary of historical construction terms and a copious bibliography.

INFORMACJA O PRENUMERACIE

Prenumeratę „Ochrony Zabytków” można zamówić za pośrednictwem:

■ 1. RUCH SA

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; tel. (0 22) 532 87 31, 532 88 20, 532 88 16, fax (0 22) 532 87 32; www.ruch.pol.pl, prenumerata@okdp.ruch.com.pl

■ 2. Firma AMOS

01-785 Warszawa, ul. Broniewskiego 8a; tel. (0 22) 639 73 67; biuro@amos.waw.pl

■ 3. GARMOND PRESS SA

01-106 Warszawa, ul. Nakielska 3; tel./fax (0 22) 836 69 21; prenwarszawa@garmond.com.pl

■ 4. INMEDIO Sp. z o.o.

90-446 Łódź, ul. Kościuszki 132; tel./fax (0 42) 636 44 47; prenumerata@inmedio.com.pl

■ 5. KOLPORTER SA

05-080 Izabelin, Mościska, ul. Bakaliowa 3; tel. (0 22) 355 05 65(66), fax (0 22) 355 05 67(68); prasowa.sc@kolporter.com.pl

■ 6. DOM HANDLOWY NAUKI Sp. z o.o.

02-352 Warszawa, ul. Szczęśliwicka 2/17; tel. (0 22) 658 15 58, tel./fax (0 22) 822 98 69; ksiegarnia@dhn.pl, czasopismakraj@dhn.pl

Wydawnictwa Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków do nabycia w siedzibie przy ul. Kopernika 36/40, 00-328 Warszawa, pok. 120, w godz. 9.00-15.00, tel. (022) 826 93 52.

Zamówienia można składać za pośrednictwem poczty elektronicznej: wydawnictwa@kobidz.pl.

Spis dostępnych publikacji na stronie internetowej: www.kobidz.pl